

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет №6

Кафедра цивільного права та процесу

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Цивільне право» обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (протокол від 23.08.2023 № 8)

Розробники:

1. Завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор Жорнокуй Юрій Михайлович.
2. Професор кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор Кухарев Олександр Євгенович.
3. Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент Чалий Юрій Іванович

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Зайцев Олексій Леонідович.
2. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидат юридичних наук Устименко Олена Анатоліївна.

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 14 Загальна кількість годин – 420 Кількість тем – 33	08 «Право» 081 «Право» <u>перший</u> <u>(бакалаврський)</u> <small>(назва СВО)</small>	Навчальний курс <u>2-3</u> <small>(номер)</small> Семестр <u>3-6</u> <small>(номер)</small> Вид контролю: <u>залік, екзамен</u> <small>(екзамен, залік)</small>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 80; <small>(години)</small> Семінарські заняття – _____; <small>(години)</small> Практичні заняття – 120; <small>(години)</small> Лабораторні заняття – _____; <small>(години)</small> Самостійна робота – 220; <small>(години)</small> Індивідуальні завдання: Курсова робота – 1; 4 <small>(кількість; № семестру)</small> Реферати (тощо) – _____ <small>(кількість; № семестру)</small>		Лекції – 10; <small>(години)</small> Семінарські заняття – _____; <small>(години)</small> Практичні заняття – 30; <small>(години)</small> Лабораторні заняття – _____; <small>(години)</small> Самостійна робота – 380; <small>(години)</small> Індивідуальні завдання: Курсова робота – 1; № 4 <small>(кількість; № семестру)</small> Реферати – _____ <small>(кількість; № семестру)</small>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вироблення у здобувачів вищої освіти правового мислення, навиків з тлумачення відповідних норм законодавства, формування первинних практичних навиків із застосування у своїй майбутній роботі набутих знань.

Завдання: а) опанування необхідними теоретичними положеннями, що вироблені цивілістичною думкою; б) освоєння нормативного матеріалу, закріпленого системою цивільного законодавства України; в) ознайомлення з судовою та іншою практикою застосування цивільно-правових норм; виробити практичні навички правильної кваліфікації цивільних правовідносин.

Міждисциплінарні зв'язки: Цивільне право має тісний зв'язок із господарським правом, сімейним правом, житловим правом, земельним правом.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: теоретичні положення, які визначаються робочою навчальною програмою курсу, відповідний нормативно-правовий матеріал та судову практику.

вміти: правильно кваліфікувати цивільно-правові відносини та оперувати основними категоріями цивільного права, вірно тлумачити норми цивільного законодавства та застосовувати їх для вирішення спірних ситуацій, складати договори у письмовій формі тощо.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновації та характеризується невизначеністю умов і вимог
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-3	Базові знання та розуміння предметної області та розуміння професії
	ЗК-7	Здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та професійній діяльності
	ЗК-13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-2	Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів
	СК-7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і

		кримінальне процесуальне право
	СК-8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права
	СК-10	Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання
	СК-12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції
	СК-13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності
	СК-14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації

3. Програма навчальної дисципліни

Частина перша

ТЕМА № 1. «Поняття цивільного права та його система»

Поняття цивільного права. Предмет, метод, функції та принципи цивільного права. Цивільне законодавство. Поняття цивільного права як галузі права, як науки та навчальної дисципліни. Місце цивільного права в системі права України. Система цивільного права.

ТЕМА № 2. «Цивільне законодавство України»

Цивільне законодавство. Акти цивільного законодавства, їх система. Цивільний кодекс України як основа цивільного законодавства. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Співвідношення загального і спеціального законодавства. Аналогія закону і аналогія права. Правове значення судової практики, роз'яснень вищих судових інстанцій та норм моралі.

ТЕМА № 3. «Цивільні правовідносини»

Поняття та особливості цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин та її правове значення. Елементи цивільних правовідносин та її характеристика.

Об'єкти та суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття та значення об'єктів цивільних правовідносин. Оборотоzdатність об'єктів. Правосуб'єктність учасників цивільних правовідносин.

Поняття та види суб'єктивних цивільних прав та обов'язків, що складають зміст цивільних правовідносин.

ТЕМА № 4. «Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків»

Поняття, значення та види юридичних фактів. Юридичний склад. Виникнення цивільних правовідносин на підставах, що не передбачені цивільним законодавством.

ТЕМА № 5. «Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів»

Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Умови виконання цивільних обов'язків.

Поняття права на захист цивільних прав та інтересів. Форми захисту цивільних прав та інтересів. Способи захисту цивільних прав та інтересів. Самозахист. Юрисдикційний захист.

ТЕМА № 6. «Фізична особа»

Поняття фізичної особи. Правоздатність та дієздатність фізичної особи. Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.

Індивідуалізація фізичної особи. Ім'я, місце проживання особи та інші засоби індивідуалізації фізичних осіб, їх правове значення.

Акти цивільного стану. Поняття та значення актів цивільного стану.

Фізична особа-підприємець.

ТЕМА № 7. «Опіка та піклування»

Поняття та значення опіки та піклування. Суб'єкти опіки та піклування. Орган опіки та піклування. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка та піклування. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника.

ТЕМА № 8. «Юридична особа»

Поняття, ознаки та види юридичних осіб.

Юридичні особи приватного та публічного права. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства та установи. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Поняття та види підприємницьких товариств. Поняття та види господарських товариств.

Створення юридичної особи. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб. Індивідуалізація юридичної особи.

Філії та представництва юридичної особи.

Відповідальність юридичних осіб.

Припинення юридичної особи.

ТЕМА № 9. «Участь держави, Автономної Республіки Крим,

територіальних громад у цивільних відносинах»

Держава Україна, Автономна Республіка Крим та територіальні громади як суб'єкти цивільних відносин. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах. Органи та представники, через яких діють держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади у цивільних відносинах.

Відповідальність за зобов'язаннями держави, АРК, територіальних громад.

ТЕМА № 10. «Об'єкти цивільних прав»

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Вчення про об'єкти цивільних прав. Майно як об'єкт цивільних прав. Поняття і види речей. Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Цінні папери. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види.

Речі як об'єкти цивільних прав. Тварини як особливий об'єкт цивільних прав. Класифікація речей та її правове значення. Робота та послуги. Поняття та особливості робіт та послуг як об'єктів цивільних прав, їх поняття та види.

ТЕМА № 11. «Правочини»

Поняття і види правочинів. Чинність правочину. Умовні правочини. Тлумачення змісту правочину. Правочини односторонні, двосторонні та багатосторонні. Оплатні та безоплатні правочини. Консенсуальні та реальні правочини. Каузальні та абстрактні правочини. Еквівалентні та алеаторні правочини.

Поняття та ознаки недійсних правочинів та їх види. Порядок та правові наслідки визнання правочину недійсним.

ТЕМА № 12. «Представництво»

Поняття, підстави виникнення та припинення представництва. Види представництва. Поняття, значення та види довіреності. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю. Передоручення. Вчинення правочинів представником.

ТЕМА № 13. «Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність»

Поняття строку та терміну, їх значення та види. Поняття, сутність та значення позовної давності. Види позовної давності. Місце строків (термінів) у системі юридичних фактів цивільного права. Обчислення строків. Загальна та спеціальна позовна давність. Обчислення та перебіг позовної давності. Наслідки спливу позовної давності.

ТЕМА № 14. «Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи»

Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи. Зміст особистого немайнового права. Здійснення особистих немайнових прав.

Захист особистих немайнових прав.

ТЕМА № 15. «Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи»

Поняття та особливості немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Право на свободу. Право на особисту недоторканість. Право на донорство. Фізична недоторканість. Психічна недоторканість. Статева недоторканість. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування.

ТЕМА № 16. «Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи»

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я. Право на повагу до гідності та честі. Право на недоторканість ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя та його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті папери. Право на таємницю кореспонденції. Право на місце проживання. Право на недоторканість житла. Право на вибір роду занять. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.

ТЕМА № 17. «Право власності»

Поняття права власності та його зміст. Підстави набуття права власності. Здійснення права власності.

Суб'єкти та об'єкти права власності. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності.

Порядок та межі здійснення права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

Право власності на землю (земельну ділянку). Право власності на житло.

Припинення права власності.

ТЕМА № 18. «Право спільної власності»

Поняття та види права спільної власності. Підстави виникнення права спільної власності. Здійснення права спільної власності.

Припинення права спільної власності. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. Виділення частки співвласника.

ТЕМА № 19. «Захист права власності»

Поняття та види захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності та їх види. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності. Позов про визнання права власності. Позов про визнання права власності на майно і про зняття з нього арешту. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов).

Відшкодування шкоди, заподіяної речам власника. Визнання права власності. Недійсність актів, що порушують право власності.

ТЕМА № 20. «Речові права на чуже майно»

Право володіння чужим майном як речове право.

Право володіння чужим майном як речове право. Суб'єкти та об'єкти володіння. Виникнення володіння та його припинення.

Право користування чужим майном (сервітут) як речове право. Інші речові права на чуже майно (емфітевзис, суперфіцій).

Захист речових прав на чуже майно.

ТЕМА № 21. «Загальні положення про право інтелектуальної власності»

Поняття права інтелектуальної власності. Види правовідносин інтелектуальної власності. Основні інститути права інтелектуальної власності: авторське право, суміжні права, право промислової власності, право на комерційну інформацію, тощо.

Захист права інтелектуальної власності.

ТЕМА № 22. «Авторське право та суміжні права»

Правовий режим охорони авторських прав. Правовий режим охорони суміжних прав. Об'єкти авторського права. Особисті немайнові та майнові права авторів. Обмеження авторського права. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Використання суміжних прав.

ТЕМА № 23. «Право промислової власності»

Правовий режим охорони прав на об'єкти промислової власності. Поняття та ознаки об'єктів патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок. Зміст суб'єктивного патентного права. Право на комерційне найменування. Право на торгівельну марку.

Частина друга

ТЕМА № 24. «Загальні положення про зобов'язання»

Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права.

Поняття, підстави виникнення та класифікація зобов'язань. Поняття і види підстав виникнення зобов'язань. Виконання зобов'язання. Принципи належного виконання зобов'язань.

Способи забезпечення належного виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань.

Правові наслідки порушення зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

ТЕМА № 25. «Загальні положення про договір»

Поняття цивільно-правового договору. Класифікація договорів. Порядок укладення договору. Оферта. Акцепт. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов. Підстави для зміни або розірвання договору. Принцип свободи договору. Публічний договір. Договір приєднання, попередній договір, договір на користь третьої особи. Форма договору.

ТЕМА № 26. «Договори про передання майна у власність»

Договір купівлі-продажу. Договір міни. Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір ренти. Договір довічного утримання (догляду). Договір дарування. Загальні та відмінні риси договорів про передання майна у власність. Договір роздрібної купівлі-продажу. Договір пожертви.

ТЕМА № 27. «Договори про передання майна у тимчасове володіння та користування»

Загальні та відмінні риси договорів про оплатну передачу майна у тимчасове володіння та користування. Договір найму (оренди) житла. Договір позики. Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу.

ТЕМА № 28. «Договори про виконання робіт»

Загальні та відмінні риси договорів про оплатне виконання робіт. Види таких договорів. Договір підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

ТЕМА № 29. «Договори про надання послуг»

Загальні положення про договори з надання послуг: предмет договору, умови виконання. Загальні та відмінні риси договорів про надання послуг. Види таких договорів. Договір перевезення. Договір транспортного експедирування. Договір зберігання. Договір страхування. Договір доручення. Договір комісії. Договір управління майном. Договір позики, кредитний договір, договір банківського вкладу. Договір банківського рахунку. Розрахунки. Договір рахунку умовного зберігання (ескроу). Договір факторингу. Загальні положення про розрахунки.

ТЕМА № 30. «Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про комерційну концесію»

Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про комерційну концесію. Ліцензійний договір. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових права інтелектуальної власності.

ТЕМА № 31. «Договір про спільну діяльність»

Загальні положення про спільну діяльність. Договір простого товариства.

Загальні положення про спільну діяльність. Поняття, загальна характеристика та форма договору про спільну діяльність.

Договір простого товариства. Поняття, вклади учасників, спільне майно, витрати та збитки учасників, припинення договору простого товариства, відповідальність учасників.

ТЕМА № 32. «Недоговірні зобов'язання»

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Деліктні зобов'язання. Правові умови виникнення деліктних зобов'язань, загальні положення про порядок та обсяг відшкодування завданої шкоди. Зміст окремих видів деліктних зобов'язань. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання). Відшкодування моральної шкоди. Поняття, порядок та обсяг відшкодування моральної шкоди. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування або їхніми посадовими особами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. Відшкодування (компенсація) шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття та недієздатними особами. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

ТЕМА № 33. «Загальні положення про спадкування»

Загальні положення про спадкування. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Прийняття спадщини. Виконання заповіту. Оформлення права на спадщину. Спадковий договір. Спадкова маса. Права та обов'язки, які входять до складу спадщини, права та обов'язки померлого, які не успадковуються. Суб'єкти спадкових правовідносин. Спадкоємці. Право на спадкування. Спадкування права на земельну ділянку; спадкування частки у праві спільної власності; спадкування права на вклад у банку; спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. Право на обов'язкову частку у спадщині. Черговість спадкування за законом. Секретний заповіт. Особливості спадкового договору з участю подружжя.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної дисципліни	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3 Частина перша							
Тема 1. Поняття цивільного права та його система.	7	1		1		5	залік
Тема 2. Цивільне законодавство України	6	1		1		4	
Тема 3. Цивільні правовідносини	7	1		1		5	
Тема 4. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків		1		1		5	
Тема 5. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів	9	2		2		5	
Тема 6. Фізична особа	10	2		2		6	
Тема 7. Опіка та піклування	8	2		2		4	
Тема 8. Юридична особа	11	3		2		6	
Тема 9. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах	7	1		2		4	
Тема 10. Об'єкти цивільних прав	10	2		2		6	
Тема 11. Правочини	8	2		2		4	

Тема 12. Представництво	7	1		-		6	
Тема 13. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність	8	1		2		5	
Всього за 3-й семестр	105	20		20		65	
Семестр № 4 Частина перша							
Тема 14. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи	12	2		4		6	екзамен
Тема 15. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи	12	2		4		6	
Тема 16. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи	12	2		4		6	
Тема 17. Право власності	12	2		4		6	
Тема 18. Право спільної власності	12	2		4		6	
Тема 19. Захист права власності	12	2		4		6	
Тема 20. Речові права на чуже майно	12	2		4		6	
Тема 21. Загальні положення про право інтелектуальної власності	12	2		4		6	
Тема 22. Авторське право та суміжні права	12	2		4		6	
Тема 23. Право промислової власності	12	2		4		6	
Всього за 4-й семестр:	120	20		40		60	
Семестр № 5 Частина друга							
Тема 24. Загальні положення про зобов'язання	10	2		2		6	
Тема 25. Загальні положення про	10	2		2		6	

договір							залік
Тема 26. Договори про передачу майна у власність	16	4		4		8	
Тема 27. Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування	14	4		4		6	
Тема 28. Договори про виконання робіт	10	2		2		6	
Тема 29. Договори про надання послуг	10	2		2		6	
Тема 30. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії	10	2		2		6	
Тема 31. Договір про спільну діяльність	10	2		2		6	
Всього за 5-й семестр:	90	20		20		50	
<div>Семестр № 6</div> <div>Частина друга</div>							екзамен
Тема 32. Недоговірні зобов'язання	68	12		26		30	
Тема 33. Спадкові правовідносини	37	8		14		15	
Всього за 6-й семестр:	105	20		40		45	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної дисципліни	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3 Частина перша							
Тема 1. Поняття цивільного права та його система.	7	1				6	залік
Тема 2. Цивільне законодавство України	7			1		6	
Тема 3. Цивільні правовідносини	7	1				6	
Тема 4. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків	7			1		6	
Тема 5. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів	7			1		6	
Тема 6. Фізична особа	7	1				6	
Тема 7. Опіка та піклування	7			1		6	
Тема 8. Юридична особа	7	1				6	
Тема 9. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах	6					6	
Тема 10. Об'єкти цивільних прав	7			1		6	
Тема 11. Правочини	7			1		6	

Тема 12. Представництво	7					7	
Тема 13. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність	7					7	
Всього за 3-й семестр	90	4		6		80	
Семестр № 4 Частина перша							
Тема 14. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи	12	1				11	екзамен
Тема 15. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи	12			1		11	
Тема 16. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи	12			1		11	
Тема 17. Право власності	12	1				11	
Тема 18. Право спільної власності	12	1				11	
Тема 19. Захист права власності	12			1		11	
Тема 20. Речові права на чуже майно	12			1		11	
Тема 21. Загальні положення про право інтелектуальної власності	12	1				11	
Тема 22. Авторське право та суміжні права	12			1		11	
Тема 23. Право промислової власності	12			1		11	
Всього за 4-й семестр:	120	4		6		110	
Семестр № 5 Частина друга							
Тема 24. Загальні положення про зобов'язання	11	1				10	
Тема 25. Загальні положення про	11			1		10	

договір							залік
Тема 26. Договори про передачу майна у власність	12	1		1		10	
Тема 27. Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування	12	1		1		10	
Тема 28. Договори про виконання робіт	11	1				10	
Тема 29. Договори про надання послуг	11			1		10	
Тема 30. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії	11			1		10	
Тема 31. Договір про спільну діяльність	11			1		10	
Всього за 5-й семестр:	90	4		6		80	
Семестр № 6 Частина друга							
Тема 32. Недоговірні зобов'язання	67	3		4		60	екзамен
Тема 33. Спадкові правовідносини	53	1		2		50	
Всього за 6-й семестр:	120	4		6		110	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Поняття цивільного права та його система.	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття цивільного права як галузі права. 2. Предмет цивільного права. 3. Види соціальних відносин, що не підпадають під дію норм цивільного права. 4. Метод цивільного права. 5. Функції цивільного права. 6. Місце цивільного права в системі права України. 7. Поняття цивільного права як науки. 8. Поняття цивільного права як навчальної дисципліни. 9. Система цивільного права. 10. Співвідношення понять «цивільне право» та «цивільне законодавство». 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 11–23) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 5-98. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 9-32.
	Тема № 2. Цивільне законодавство України	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акти цивільного законодавства, їх система. 2. Цивільний кодекс України як основа цивільного законодавства. 3. Закони як джерела норм цивільного права. 4. Підзаконні нормативні акти як джерела норм цивільного права. 5. Локальні нормативні акти. 6. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. 7. Співвідношення загального і спеціального законодавства. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС

		<p>8. Аналогія закону.</p> <p>9. Аналогія права.</p> <p>10. Правове значення судової практики, роз'яснень вищих судових інстанцій та норм моралі.</p>	<p>України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 23–32)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 5-98.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 9-32.</p>
		Тема № 3. Цивільні правовідносини	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 32–41)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 98-113.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 /</p>
		<p>1. Поняття та значення об'єктів цивільних правовідносин.</p> <p>2. Особливості цивільних правовідносин.</p> <p>3. Види цивільних правовідносин.</p> <p>4. Поняття суб'єктивних цивільних прав.</p> <p>5. Види суб'єктивних цивільних прав.</p> <p>6. Поняття суб'єктивних обов'язків.</p> <p>7. Види суб'єктивних обов'язків.</p> <p>8. Об'єкти цивільних правовідносин.</p> <p>9. Оборотоzdатність об'єктів.</p> <p>10. Учасники цивільних правовідносин.</p>	

				за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 32-45.
		Тема № 4. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття юридичних фактів. 2. Види юридичних фактів. 3. Юридичний склад. 4. Виникнення цивільних правовідносин на підставах, що не передбачені цивільним законодавством. 5. Правомірні акти поведінки як підстава виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків. 6. Неправомірні акти поведінки як підстава виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків. 7. Події як підстава виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків. 8. Акти органів адміністративної влади як підстава виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків. 9. Акти суду як підстава виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків. 10. Правочин як юридичний факт. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 41–48) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 98-113. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 32-45.
		Тема №5. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, 	
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Межі здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. 2. Здійснення прав та виконання обов'язків через представника. 3. Право на самозахист. 4. Правові межі самозахисту. 5. Юрисдикційний захист. 6. Захист цивільних прав органами адміністративної влади. 7. Особливості судового захисту. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, 	

		8. Способи захисту.	<p>О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 48–56)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 343-360.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 50-58.</p>
		Тема №6. Фізична особа	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 56–69)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 113-139.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний</p>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуалізація фізичної особи. 2. Ім'я, місце проживання особи та інші засоби індивідуалізації фізичних осіб, їх правове значення. 3. Акти цивільного стану. 4. Поняття та значення актів цивільного стану. 5. Фізична особа-підприємець. 6. Правоздатність та дієздатність фізичної особи. 7. Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. 8. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності. 9. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. 10. Оголошення фізичної особи померлою. 	

				посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 58-94.
		Тема № 7. Опіка та піклування		1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 69–80) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 113-139. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика 2016. С. 58-94.
		1. Суб'єкти опіки та піклування. 2. Орган опіки та піклування. 3. Акти органів опіки та піклування. 4. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка та піклування. 5. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником. 6. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника. 7. Здійснення суб'єктивних прав та виконання обов'язків підопічного піклувальником. 8. Здійснення суб'єктивних прав та виконання обов'язків підопічного опікуном.		
		Тема № 8. Юридична особа		1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг.
		1. Юридичні особи приватного та публічного права. 2. Організаційно-правові форми юридичних осіб. 3. Індивідуалізація юридичної особи. 4. Поняття та види підприємницьких товариств. 5. Поняття та види господарських товариств. 6. Створення юридичної особи. 7. Правоздатність та дієздатність юридичних осіб. 8. Філії та представництва юридичної особи. 9. Відповідальність юридичних осіб. 10. Припинення юридичної особи.		

			ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 80–101) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 139-206. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 94-141.
		Тема № 9. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 101–106) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 206-251. 4. Цивільне право
		1. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах. 2. Органи та представники, через яких діють держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади у цивільних відносинах. 3. Іноземні держави як учасники цивільних правовідносин. 4. Органи та представники, через яких діють іноземні держави у цивільних відносинах на території України. 5. Автономна Республіка Крим як учасник цивільних правовідносин. 6. Органи та представники, через яких діє Автономна Республіка Крим у цивільних відносинах. 7. Територіальні громади як учасники цивільних правовідносин. 8. Органи та представники, через яких діють територіальні громади у цивільних відносинах. 9. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономна Республіка Крим, територіальних громад.	

			України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 141-166.
		Тема № 10. Об'єкти цивільних прав	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 106–132) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 206-251. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 141-166.
		1. Речі як об'єкти цивільних прав. 2. Класифікація речей та її правове значення. 3. Тварини як особливий об'єкт цивільних прав. 4. Майно як об'єкт цивільних прав. 5. Результати робіт як об'єкти цивільних прав. 6. Послуги як об'єкти цивільних прав. 7. Гроші (грошові кошти) як об'єкти цивільних прав. 8. Валютні цінності як об'єкти цивільних прав. 9. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. 10. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види.	
		Тема № 11. Правочини	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О.
		1. Умови дієвості правочинів. 2. Умовні правочини. 3. Тлумачення змісту правочину. 4. Правочини односторонні, двосторонні та багатосторонні. 5. Оплатні та безоплатні правочини. 6. Консенсуальні та реальні правочини. 7. Каузальні правочини.	

		<p>8. Абстрактні правочини. 9. Еквівалентні правочини. 10. Алеаторні правочини. 11. Недійсність правочинів</p>	<p>Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 132–150)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 271-331.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 166-197.</p>
		Тема № 12. Представництво	
		<p>1. Поняття та види представництва. 2. Представництво за законом. 3. Комерційне представництво. 4. Представництво за довіреністю. 5. Поняття та види довіреностей. 6. Форма довіреності. 7. Припинення довіреності. 8. Передоручення. 9. Вчинення правочинів представником.</p>	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 150–160)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 331-405.</p>

				4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 197-232.
		Тема № 13. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність		1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		1. Поняття строку як юридичного факта. 2. Поняття терміну як юридичного факта. 3. Правила обчислення строків. 4. Місце строків (термінів) у системі юридичних фактів цивільного права. 5. Поняття строку позовної давності. 6. Види строків позовної давності. 7. Загальна та спеціальна позовна давність. 8. Обчислення та перебіг позовної давності. 9. Види правопорушень, які не поширюється позовна давність. 10. Наслідки спливу позовної давності.		2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 160–179) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 331-405. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 197-232.
		Тема № 14. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи		1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		1. Поняття особистих немайнових прав фізичної особи. 2. Види особистих немайнових прав фізичної особи. 3. Зміст особистого немайнового права. 4. Здійснення особистих немайнових прав. 5. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав. 6. Обмеження здійснення особистих немайнових прав.		2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова,

		<p>7. Захист особистих немайнових прав.</p> <p>8. Поновлення порушеного особистого немайнового права.</p> <p>9. Спростування недостовірної інформації.</p> <p>10. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.</p>	<p>А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 179–193)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 251-271.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 232-246.</p>
		Тема № 15. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		<p>1. Право на життя.</p> <p>2. Право на охорону здоров'я.</p> <p>3. Право на медичну допомогу.</p> <p>4. Право на інформацію про стан свого здоров'я.</p> <p>5. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.</p> <p>6. Право на свободу.</p> <p>7. Право на особисту недоторканість.</p> <p>8. Фізична недоторканість.</p> <p>9. Психічна недоторканість.</p> <p>10. Право на сім'ю.</p> <p>11. Право на опіку або піклування.</p>	<p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 179–193)</p>
		Тема № 16. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		<p>1. Право на ім'я.</p> <p>2. Право на повагу до гідності та честі.</p> <p>3. Право на недоторканість ділової репутації.</p> <p>4. Право на індивідуальність.</p> <p>5. Право на особисте життя та його таємницю.</p> <p>6. Право на інформацію.</p> <p>7. Право на особисті папери.</p>	<p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова,</p>

		<p>8. Право на таємницю кореспонденції.</p> <p>9. Право на місце проживання.</p> <p>10. Право на недоторканість житла.</p> <p>11. Право на вибір роду занять.</p> <p>12. Право на свободу пересування.</p> <p>13. Право на свободу об'єднання.</p> <p>14. Право на мирні зібрання.</p>	<p>А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 179–193)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 251-271.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 232-246.</p>
		Тема № 17. Право власності	
		<p>1. Суб'єкти та об'єкти права власності.</p> <p>2. Правомочності власника.</p> <p>3. Право власності Українського народу.</p> <p>4. Право приватної власності.</p> <p>5. Право державної власності.</p> <p>6. Право комунальної власності.</p> <p>7. Порядок та межі здійснення права власності.</p> <p>8. Тягар утримання майна.</p> <p>9. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.</p>	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 205–226)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011.</p>

				Т. 1. С. 405-433. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 246-281.
		Тема № 18. Право спільної власності		1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 226–236) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 454-469. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 281-290.
		Тема № 19. Захист права власності		1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є.
		1. Право спільної часткової власності. 2. Підстави виникнення права спільної часткової власності. 3. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. 4. Виділення частки співвласника. 5. Здійснення права спільної часткової власності. 6. Припинення права спільної часткової власності. 7. Право спільної сумісної власності. 8. Здійснення права спільної сумісної власності. 9. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності. 10. Припинення права спільної сумісної власності .		1. Поняття захисту права власності. 2. Юрисдикційний захист права власності. 3. Самозахист права власності. 4. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). 5. Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов).

	<p>6. Відшкодування шкоди, заподіяної речам власника.</p> <p>7. Визнання права власності.</p> <p>8. Недійсність актів, що порушують право власності.</p> <p>9. Витребування грошей та цінних паперів.</p>	<p>Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 236–250)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 469-478.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 290-308.</p>
	Тема № 20. Речові права на чуже майно	
	<p>1. Володіння чужим майном, що захищається законом.</p> <p>2. Суб'єкти та об'єкти володіння.</p> <p>3. Види володіння.</p> <p>4. Виникнення володіння та його припинення.</p> <p>5. Сервітут.</p> <p>6. Види сервітуту.</p> <p>7. Захист сервітуту.</p> <p>8. Суперфіцій.</p> <p>9. Види суперфіцію.</p> <p>10.Захист суперфіцію.</p>	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 250–263)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького.</p>

			Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 478-469. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 308-324.
		Тема № 21. Загальні положення про право інтелектуальної власності	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 263–274) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 533-601. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 324-372.
		1. Співвідношення права інтелектуальної власності з правом власності. 2. Суб'єкти права інтелектуальної власності. 3. Об'єкти права інтелектуальної власності. 4. Основні інститути права інтелектуальної власності. 5. Авторське право. 6. Суміжні права. 7. Право промислової власності. 8. Право на комерційну інформацію. 9. Захист права інтелектуальної власності.	
		Тема № 22. Авторське право та суміжні права	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Загальна частина :
		1. Суб'єкти авторського права. 2. Співавторство. 3. Об'єкти авторського права. 4. Особисті немайнові права авторів.	

		<p>5. Майнові права авторів.</p> <p>6. Використання твору.</p> <p>7. Обмеження авторського права.</p> <p>8. Об'єкти суміжних прав.</p> <p>9. Суб'єкти суміжних прав.</p> <p>10. Використання суміжних прав.</p>	<p>навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 274–308)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 533-601.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика 2016. С. 324-372.</p>
		Тема № 23. Право промислової власності	
		<p>1. Поняття та ознаки об'єктів патентного права.</p> <p>2. Винахід.</p> <p>3. Корисна модель.</p> <p>4. Промисловий зразок.</p> <p>5. Зміст суб'єктивного патентного права.</p> <p>6. Право на комерційне найменування.</p> <p>7. Право на торгівельну марку.</p> <p>8. Правовий режим охорони прав на об'єкти промислової власності.</p> <p>9. Майнові права на винахід, корисну модель, промисловий зразок.</p>	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 332 с. (С. 308–327)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої,</p>

			В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 1. С. 533-601. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О.Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 324-372.
		Тема № 24. Загальні положення про зобов'язання	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 10–88)
		1. Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. 2. Поняття зобов'язань. 3. Види зобов'язань. 4. Підстави виникнення зобов'язань. 5. Принципи належного виконання зобов'язань. 6. Сторони у зобов'язанні. 7. Зміна сторін у зобов'язанні. 8. Способи забезпечення виконання зобов'язань. 9. Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види. 10. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.	
		Тема № 25. Загальні положення про договір	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 88–127)
		1. Укладання договору. 2. Форма договору. 3. Свобода договору. 4. Принцип свободи договору. 5. Публічний договір. 6. Договір приєднання. 7. Попередній договір. 8. Договір на користь третьої особи. 9. Зміна умов договору. 10. Розірвання договору.	
		Тема № 26. Договори про передачу майна у власність	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Особлива частина:
		1. Загальні та відмінні риси договорів про передання майна у власність. 2. Договір роздрібної купівлі-продажу. 3. Договір дарування. 4. Договір пожертви. 5. Юридична характеристика договорів про передання	

		<p>майна у власність.</p> <p>6. Зміст договору купівлі-продажу.</p> <p>7. Істотні та інші умови договору купівлі-продажу.</p> <p>8. Право продажу товару.</p> <p>9. Правові наслідки передання продавцем товару неналежної якості.</p> <p>10. Правові наслідки передання продавцем некомплектного товару.</p>	<p>навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 127–166)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. С. 178-274.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.2 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 95-124.</p>
		Тема № 27. Договори про передачу майна у тимчасове володіння та користування	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		<p>1. Спільні риси договорів про передачу майна у тимчасове володіння та користування.</p> <p>2. Предмет найму.</p> <p>3. Піднайм.</p> <p>4. Переважні права наймача.</p> <p>5. Припинення договору найму.</p> <p>6. Договір прокату.</p> <p>7. Договір найму (оренди) земельної ділянки.</p> <p>8. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди.</p> <p>9. Договір найму (оренди) транспортного засобу.</p> <p>10. Відповідальність сторін за договором оренди.</p>	<p>2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 166–193)</p>
		Тема № 28. Договори про виконання робіт	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		<p>1. Договір підряду.</p> <p>2. Предмет договору підряду.</p> <p>3. Сторони договору підряду.</p> <p>4. Кошторис як умова договору підряду.</p> <p>5. Ощадливість підрядника.</p>	<p>2. Цивільне право. Особлива частина:</p>

		6. Правові ризики підрядника. 7. Сприяння замовника. 8. Право підрядника на притримання. 9. Договір побутового підряду. 10. Договір будівельного підряду.	навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 193–221) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. С. 356-396. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.2 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 150-179.
		Тема № 29. Договори про надання послуг	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		1. Договір перевезення. 2. Договір транспортного експедирування. 3. Договір зберігання. 4. Договір страхування. 5. Договір доручення. 6. Договір комісії. 7. Договір управління майном. 8. Договір факторингу. 9. Договір позики. 10. Договір банківського кредиту.	2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 221–291)
		Тема № 30. Договори про розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356.
		1. Ліцензійний договір. 2. Предмет та інші умови ліцензійного договору. 3. Види ліцензії.	2. Цивільне право. Особлива частина:

		<p>4. Форма ліцензійного договору.</p> <p>5. Строк ліцензійного договору</p> <p>6. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.</p> <p>7. Договір про передання виключних майнових права інтелектуальної власності.</p> <p>8. Державна реєстрація договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.</p>	<p>навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 291–315)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. С. 620–642.</p>
		Тема №31. Договір про спільну діяльність	<p>1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2003. № 40-44. Ст. 356.</p> <p>2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 315–325)</p> <p>3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. С. 620-680.</p> <p>4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.2 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О.</p>
		<p>1. Загальні положення про спільну діяльність.</p> <p>2. Поняття, загальна характеристика та форма договору про спільну діяльність.</p> <p>3. Договір простого товариства.</p> <p>4. Поняття договору простого товариства.</p> <p>5. Вклади учасників за договором простого товариства.</p> <p>6. Спільне майно учасників за договором простого товариства.</p> <p>7. Витрати та збитки учасників за договором простого товариства.</p> <p>8. Відповідальність учасників за договором простого товариства.</p> <p>9. Припинення договору простого товариства.</p>	

			Ткалича. Запоріжжя: Гельветика, 2016. С. 240-275.
		Тема № 32. Недоговірні зобов'язання	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 325–360) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. С. 716–742.
		1. Відшкодування моральної шкоди. 2. Поняття, порядок та обсяг відшкодування моральної шкоди. 3. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування або їхніми посадовими особами. 4. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. 5. Відшкодування шкоди, завданої злочином. 6. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття та недієздатними особами. 7. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. 8. Відшкодування ядерної небезпеки. 9. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю. 10. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).	
		Тема № 33. Спадкові правовідносини	1. Цивільний кодекс України. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 40-44. Ст. 356. 2. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с. (С. 360–411) 3. Цивільне право: підручник: У 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М.Баранова та ін.; за ред. В.І.
		1. Спадкова маса. 2. Права та обов'язки, які входять до складу спадщини, права та обов'язки померлого, які не успадковуються. 3. Суб'єкти спадкових правовідносин. 4. Спадкоємці. 5. Право на спадкування. 6. Спадкування права на земельну ділянку; спадкування частки у праві спільної власності; спадкування права на вклад у банку; спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. 7. Право на обов'язкову частку у спадщині. 8. Черговість спадкування за законом. 9. Секретний заповіт. 10. Спадковий договір.	

				Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. С. 494-533. 4. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.2 / за ред. В.А. Кройтора, О.Є.Кухарева, М.О. Ткалича. Запоріжжя: Гельветик”, 2016. С. 313-350. 6. Кухарев О. Є. Спадкове право: підручник. Київ: Алерта, 2020. 362 с.
--	--	--	--	---

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Розвиток цивільного права і законодавства України.
2. Загальна характеристика підстав виникнення цивільних правовідносин.
3. Особливості відшкодування майнової шкоди за діючим законодавством України.
4. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування.
5. Органи державної реєстрації актів цивільного стану в Україні.
6. Класифікація юридичних осіб.
7. Порядок державної реєстрації господарських товариств.
8. Порядок створення виробничого кооперативу
9. Гроші, валютні цінності як об'єкти цивільних прав.
10. Правочини з дефектами суб'єктного складу. Правочини з дефектами волі.
11. Припинення представництва.
12. Зміст та види довіреності.
13. Види позовної давності.
14. Зміст права власності.
15. Право власності кооперативів.
16. Речово-правові засоби та зобов'язально-правові засоби захисту права власності.
17. Автор як первинний суб'єкт права інтелектуальної власності.
18. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.
19. Право інтелектуальної власності на суміжні права.

20. Елементи зобов'язань.
21. Порядок виконання солідарного зобов'язання.
22. Строки та терміни у зобов'язаннях.
23. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком.
24. Субсидіарна відповідальність.
25. Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання.
26. Договір купівлі-продажу об'єктів приватизації.
27. Договір довічного утримання.
28. Договір міни.
29. Особливості договору прокату.
30. Державна реєстрація договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.
31. Значення проектно-кошторисної документації у договорі підряду.
32. Права та обов'язки підрядника.
33. Права та обов'язки замовника.
34. Договір про перевезення пасажирів як різновид договору перевезення.
35. Зберігання на товарному складі як різновид договору зберігання.
36. Порядок укладення, зміни та припинення договору страхування.
37. Загальна характеристика договору управління майном.
38. Акредитив як вид безготівкових розрахунків.
39. Місце договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності у системі договірних прав.
40. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності, її характеристика та різновиди.
41. Рятуння здоров'я та життя фізичної особи та майна фізичної чи юридичної особи.
42. Право громадян на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
43. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.
44. Порядок здійснення права на спадкування.
45. Спадковий договір як різновид цивільно-правових договорів.

5.1.2. Теми курсових робіт

1. Принципи цивільного права
2. Цивільні правовідносини
3. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин
4. Опіка та піклування
5. Юридичні особи як учасники цивільних правовідносин
6. Представництво у цивільному праві
7. Недійсні правочини
8. Строки та терміни. Позовна давність

9. Особисті немайнові права фізичної особи
10. Речове право
11. Право власності
12. Право спільної власності
13. Загальна характеристика права інтелектуальної власності
14. Авторське право та суміжні права
15. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг.

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Спадкові правовідносини: загальна характеристика
2. Неустойка як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання
3. Договір роздрібної купівлі-продажу
4. Договори у спадковому праві України
5. Виконання зобов'язань
6. Договір купівлі-продажу житла
7. Здійснення права на спадкування
8. Притримання як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання
9. Недоговірні зобов'язання, що виникають з публічної обіцянки винагороди
10. Договір перевезення: загальна характеристика
11. Загальна характеристика зобов'язальних правовідносин
12. Договір у цивільному праві України: загальна характеристика
13. Договір довічного утримання (догляду)
14. Договори про надання фінансових послуг: загальна характеристика
15. Система договорів у цивільному праві України
16. Договір підряду: загальна характеристика
17. Поручка як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання
18. Недоговірні зобов'язання, що виникають із факту заподіяння шкоди
19. Договір управління майном: загальна характеристика
20. Цивільно-правова відповідальність за неналежне виконання (невиконання) зобов'язань
21. Спадкування за законом
22. Загальна характеристика видів (способів) забезпечення виконання зобов'язання
23. Непоіменовані договори в цивільному праві України
24. Недоговірні зобов'язання, що виникають з набуття або збереження майна без достатньої правової підстави
25. Загальна характеристика договорів, що опосередковують передавання права власності
26. Виконання заповіту
27. Договір дарування: загальна характеристика
28. Недоговірні зобов'язання: загальна характеристика
29. Гарантія як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання
30. Договір купівлі-продажу: загальна характеристика

31. Недоговірні зобов'язання, що виникають з вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення
32. Договір купівлі-продажу автомобілів
33. Договір про спільну діяльність: загальна характеристика
34. Завдаток як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання
35. Договір купівлі-продажу земельної ділянки
36. Спадковий договір
37. Договір найму (оренди): загальна характеристика
38. Спадкування за заповітом
39. Договір страхування: загальна характеристика
40. Застава як вид (спосіб) забезпечення виконання зобов'язання.

6. Методи навчання

Лекції із застосуванням мультимедійних прозірок, практичні заняття, моделювання ситуативних задач, рольові ігри.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Частина перша

1. Поняття цивільного права як галузі права.
2. Предмет, метод, функції та принципи цивільного права.
3. Система цивільного права.
4. Поняття цивільного права як науки та навчальної дисципліни.
5. Акти цивільного законодавства, їх система.
6. Акти цивільного законодавства і договір. Звичай. Міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, як частина національного цивільного законодавства України.
7. Співвідношення загального і спеціального законодавства. Аналогія закону і аналогія права.
8. Правове значення судової практики, роз'яснень вищих судових інстанцій, та норм моралі.
9. Поняття та особливості цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин та її правове значення
10. Елементи цивільних правовідносин та їх зміст.
11. Поняття та значення підстав (юридичних фактів) виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Юридичний склад.
12. Класифікація юридичних фактів.
13. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.
14. Поняття права на захист цивільних прав та інтересів.
15. Поняття фізичної особи. Право- та дієздатність фізичної особи.
16. Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи

17. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності.
18. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою.
19. Оголошення фізичної особи померлою.
20. Індивідуалізація фізичної особи.
21. Акти цивільного стану.
22. Поняття, цілі та значення опіки та піклування.
23. Поняття, ознаки та значення юридичних осіб. Вчення про юридичні особи.
24. Види юридичних осіб.
25. Способи створення юридичної особи.
26. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи.
27. Філії та представництва юридичної особи.
28. Відповідальність юридичних осіб.
29. Індивідуалізація юридичної особи.
30. Припинення юридичної особи.
31. Поняття та види підприємницьких товариств.
32. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах.
33. Поняття і види об'єктів цивільних прав. Вчення про об'єкти цивільних прав. Обороздатність об'єктів цивільних прав.
34. Речі як об'єкти цивільних прав.
35. Класифікація речей та її правове значення.
36. Обороздатність речей в цивільному праві.
37. Поняття та особливості робіт та послуг як об'єктів цивільних прав, їх поняття та види.
38. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види.
39. Поняття, ознаки та значення правочинів.
40. Види правочинів.
41. Чинність правочину.
42. Тлумачення змісту правочину.
43. Недійсність правочину.
44. Поняття, підстави виникнення та припинення представництва. Види представництва.
45. Вчинення правочинів представником.
46. Довіреність.
47. Поняття строку і терміну, їх значення та види.
48. Поняття, сутність та значення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
49. Види позовної давності
50. Обчислення та перебіг позовної давності.
51. Зупинення та переривання перебігу строків позовної давності.
52. Наслідки спливу позовної давності.
53. Поняття та види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права.

54. Здійснення особистих немайнових прав.
55. Захист особистих немайнових прав.
56. Поняття та ознаки речового права.
57. Захист речових прав.
58. Поняття права власності та його зміст.
59. Право власності Українського народу. Право приватної власності.

Право державної власності. Право комунальної власності.

60. Підстави набуття права власності. Припинення права власності.
61. Здійснення права власності.
62. Поняття та види права спільної власності.
63. Поняття та види захисту права власності.
64. Речово-правові способи захисту права власності.
65. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності.
66. Право володіння чужим майном як речове право.
67. Право користування чужим майном як речове право
68. Поняття права інтелектуальної власності.
69. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти.
70. Зміст права інтелектуальної власності.
71. Захист права інтелектуальної власності.
72. Об'єкти авторського права.
73. Зміст суб'єктивного авторського права.
74. Обмеження авторського права.
75. Суміжні права.
76. Об'єкти патентного права.
77. Зміст суб'єктивного патентного права.
78. Право на комерційне найменування.
79. Право на торговельну марку.

Частина друга

1. Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права.
2. Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання).
3. Суб'єкти зобов'язань. Треті особи у зобов'язанні. Зміна осіб у зобов'язанні.
4. Виконання зобов'язання.
5. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань.
6. Неустойка.
7. Завдаток.
8. Поручка.
9. Гарантія.
10. Застава.
11. Притримання.
12. Довірча власність.
13. Припинення зобов'язань.
14. Правові наслідки порушення зобов'язань.

15. Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види.
16. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.
17. Цивільно-правовий договір.
18. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов.
19. Порядок укладення договорів.
20. Підстави для зміни або розірвання договору.
21. Загальні та відмінні риси договорів про передачу майна у власність.

Види таких договорів.

22. Загальні та відмінні риси договорів про оплатне передання майна у тимчасове володіння та користування. Види таких договорів.

23. Загальні та відмінні риси договорів про оплатне виконання робіт. Види таких договорів.

24. Загальні положення про договори з надання послуг: предмет договору, умови виконання. Загальні та відмінні риси договорів про надання послуг. Види таких договорів.

25. Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

26. Договір про комерційну концесію.

27. Загальні положення про спільну діяльність.

28. Просте товариство.

29. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.

30. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.

31. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

32. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

33. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

34. Деліктні зобов'язання.

35. Правові умови виникнення деліктних зобов'язань.

36. Загальні положення про порядок та обсяг відшкодування заподіяної шкоди.

37. Відшкодування моральної шкоди.

38. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття та недієздатними особами.

39. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної небезпеки.

40. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

41. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання).

42. Поняття спадкування, підстави спадкування. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини.

43. Спадкова маса.

44. Суб'єкти спадкових правовідносин.

45. Об'єкти спадкового правонаступництва.

46. Спадкування за заповітом.
47. Зміст заповіту.
48. Види заповідальних розпоряджень.
49. Право на обов'язкову частку у спадщині.
50. Спадкування за законом.
51. Право на прийняття спадщини.
52. Виконання заповіту.
53. Оформлення права на спадщину.
54. Спадковий договір.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре»,

«задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення

дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок. Незадовільна оцінка на семінарському занятті відпрацьовується здобувачем вищої освіти усно	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання, підготувати проект документу, зокрема, заповіту, заяви про прийняття спадщини, заяви про відмову від прийняття спадщини тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

Пропуск семінарських занять має бути завчасно відпрацьований до часу проведення заліку. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються викладачу усно.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS				
Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			Оцінка	Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимальною, робота з двома-трьома незначними помилками
8	80-84			
7	75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст

				курсу засвоєний ЦІЛКОМ, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якості виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вати завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками
6	70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчати навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
5	65-69			
4	60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи несформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якості виконання деяких з них: оцінена числом балів, близьким до мінімального, роботам що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
3	40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якості їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання
2	21-40			

				навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1	1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. №11. Ст. 461.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. №1618-IV. *Голос України*. 2004. № 89-91.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
5. Житловий кодекс УРСР від 30 червня 1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
6. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
7. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
8. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 273.
9. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022 р. № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
10. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
11. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477- IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

13. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28.

14. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності : Закон України від 17 листопада 2009 р. № 1559-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17#Text>

15. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682.

16. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31-32. Ст. 263.

17. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509.

18. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.

19. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18 листопада 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 11. Ст. 140.

20. Про заставу : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2654-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>.

21. Про іпотеку : Закон України від 5 червня 2003 р. № 898-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>

22. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. №32. Ст.422.

23. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 384.

24. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1961-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 1. Ст. 1.

25. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку : Закон України від 14 травня 2015 р. № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>

26. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.

27. Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>

28. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482->

12#Text

29. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 1. Ст. 1.

30. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2006, № 31, ст. 268

31. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.

32. Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.

33. Про фінансовий лізинг : Закон України від 4 лютого 2021 р. № 1201-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>.

34. Про Фонд державного майна України : Закон України від 9 грудня 2011 року № 4107-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4107-17#Text>.

35. Про право власності на окремі види майна : постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 року № 2471-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12#Text>.

36. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини : постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866. *Офіційний вісник України*. 2008. № 76. Ст. 2561.

37. Порядок посвідчення заповітів і доручень, прирівнюваних до нотаріально посвідчених, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 р. № 419. *Зібрання постанов Уряду України*. 1994. № 10. Ст. 249.

38. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян : постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2007 р. № 1064. *Офіційний вісник України*. 2007. № 65. Ст. 2516.

39. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затв. наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. №296/5. *Офіційний вісник України*. 2012. №17. Ст. 632.

40. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 р. №52/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 24 грудня 2010 р. №3307/5). *Офіційний вісник України*. 2000. №42. Ст. 1803.

41. Про затвердження Правил опіки та піклування : наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України №34/166/131/88 від 26.05.1999р. *Офіційний вісник України*. 1999. № 26. Ст. 1252.

42. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.

43. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420 с.

44. Цивільне право України: навчальний посібник: У 2-х ч. Ч.1 / за ред. В.А.Кройтора, О.Є.Кухарєва, М.О. Ткалича. Запоріжжя: "Гельветика", 2016. 384 с.

45. Кухарєв О. Є. Спадкове право : навч. посібник. Київ : Алерта, 2013. 328.

46. Кухарєв О. Є. Актуальні питання спадкового права в судовій практиці: практичний посібник. Київ : Алерта, 2017. 260 с.

47. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.

Додаткова:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Степаненка Андрія Миколайовича щодо офіційного тлумачення положень пунктів 22, 23 статті 1, статті 11, частини восьмої статті 18, частини третьої статті 22 Закону України «Про захист прав споживачів» у взаємозв'язку з положеннями частини четвертої статті 42 Конституції України (справа про захист прав споживачів кредитних послуг) від 10 листопада 2011 р. № 15-рп/2011. *Вісник Конституційного Суду України*. 2012. № 1.

2. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 1: Загальні положення/ за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ФО-П Колісник А. А., 2010. 320 с.

3. Цивільний кодекс України: наук.-практ. комент. (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 4: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєва. Харків: ФО-П Колісник А. А., 2010. 768 с.

4. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 5: Право власності та інші речові права / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ФО-П Лисняк Л. С., 2011. 624 с.

5. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 6: Право інтелектуальної власності / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ФО-П Лисняк Л. С., 2011. 592 с.

6. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 7: Загальні положення про зобов'язання та договір / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ФО-П Лисняк Л. С., 2012. 736 с.

7. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л.В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с.

8. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю. М. Жорнокуй, С. О. Сліпченко, В. Г. Жорнокуй. Харків : ЕКУС, 2021. 248 с.

9. Жорнокуй Ю. М. Свобода та обов'язковість виконання договору у цивільному праві України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4. С. 69–80.

10. . Мороз О.В. Строк як істотна умова цивільно-правового договору. *Право та інновації*. 2021. № 2(34). С. 117-121.

11. Мороз О.В. Зміст цивільно-правового договору. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 69-74. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/2_2022/11.pdf

12. Мороз О.В. Укладення договору купівлі-продажу земельної ділянки сільськогосподарського призначення. *Право і суспільство*. URL: 2022. № 3. С. 58-64. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/3_2022/10.pdf

13. Рассказова В.В. Припинення окремих видів зобов'язань відступним. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. №5. С.67–70.

14. Ходєєва Н. В. Співвідношення публічних та приватних інтересів при здійсненні права на медичну таємницю та права роботодавця на отримання інформації про стан здоров'я працівника. *Європейські перспективи*. 2021. № 2. С. 108–113.

15. Вакулович Е.В. Особливості визначення істотних умов публічного договору. *Правова позиція*. 2020. № 1 (26). С.88–92. <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10039>

16. Вакулович Е.В. Визначення меж дії принципу свободи договору в зобов'язальному праві (на прикладі публічного договору). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 1. С. 24–27. http://apnl.dnu.in.ua/1_2020/8.pdf

17. Чалий Ю.І. Режими диспозитивності в правовому регулюванні договірних відносин. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. №2 (101). С.72–83.

18. Чалий Ю.І. Цивільно-правовий договір як документ. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. №4. С. 212–224.

Інформаційні ресурси

1. www.president.gov.ua – офіційна сторінка Президента України.
2. www.rada.gov.ua – Сервер Верховної Ради України.

3. www.zakon.nau.ua – Правова система Нормативних актів України (НаУ)
4. www.state.gov.ua – Кабінет Міністрів України
5. www.kmu.gov.ua – урядовий портал Кабінету Міністрів України.
6. www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України
7. www.bank.gov.ua – Національний банк України
8. www.ukrstat.ua – Державний комітет статистики України.
9. www.reyestr.court.gov.ua – Єдиний державний реєстр судових рішень.
10. www.ukurier.gov.ua – Газета «Урядовий кур'єр».
11. www.scourt.gov.ua – Верховний Суд України.

Наукові та електронні бібліотеки в Україні:

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
2. www.lib.academv.sumy.ua – Бібліотека банківської справи.
3. www.nplu.kiev.ua – Національна парламентська бібліотека України
4. www.lsl.lviv.ua – Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника
5. www.ognb.odessa.ua – Одеська державна наукова бібліотека ім. О. М. Горького.
6. www.korolenko.kharkov.com – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка

Міжнародні суди:

1. www.icj-cij.org – Міжнародний суд правосуддя (International Court of Justice)
2. www.curia.eu.int – Суд правосуддя Європейських Співтовариств (Court of Justice of the European Communities)
3. www.echr.coe.int – Європейський Суд з прав людини (European Court of Human Rights)
4. www.worldcourts.com – Інформація про міжнародні суди